

શ્રી પત્રી સર્વોદય સમાજ.

પ્રગતિના પચીશ વર્ષ

[સમાજે પચીશ વર્ષ દરમિયાનના તેના જીવનકાળમાં કરેલ કાર્યવાહી અને તે દરમિયાન તેને થયેલ કરવા મીઠા આનુભવોનું રેખાદર્શાન]

આજથી પચીશ વર્ષ પૂર્વ, જ્યારે દેશભરમાં ઉત્કાન્ત ચાલી રહી હતી. દેશભરના યુવાનોમાં અન્યાયે અને અનિષ્ટો સામે લડી લેવાનો અને રચનાત્મક પ્રવૃત્તિઓ હિંમતભેર ઉપાડી લેવાનો અંકુર કુટ્ટેયો હતો, કુલવણીમાં પછાત ગણ્યુતા કંચળા ગામે-ગામમાં રચનાત્મક પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવાના ઉદ્દેશ્યી મંડળો સ્થાપાતા હતા, ત્યારે 'શ્રી પત્રી સર્વોદય સમાજ'ની સ્થાપના થઈ. પરમ પૂજય ગાંધીજીએ આરંભેતી ઘિતિહાસ પ્રસિદ્ધ હાંડીકૂચની પૂર્વ તૈયારીનો જે કાળ હતો. કંઈ તે વખતે રાજશાહીની એક-હથ્યુ સરાની અસર નીચે હતું. તેને પુ. ગાંધીજીના નવા વિચારો પચાવવા મુશ્કેલ હતા. એટલે નવા વિચારો ધરવતા નવયુવાનોના પ્રયાસથી સ્થાપાતા મંડળો, ગામડાના ઇન્ડિયુસ્ટ્રીને કારણે, નિષ્ઠળ નિવડતાં. આવી રીતે ધરણા મંડળો, સ્થાપના બાદ તુરલજ ડેઢિપણુ જાતની કાર્યવાહી કર્યા વગર, બંધ થઈ જતાં. આવા વિષમ જ્ઞાનો ગોમાં અનેકવિધ જંજાવતો સહન કરી, પ્રત્યાધાતી તત્ત્વો સામે ટકકર જીલી, અણુનમ ઉભા રહેલા. મંડળોમાં 'શ્રી પત્રી સર્વોદય સમાજ' પણ એક છે.

શુભ શરૂઆત

સંવત ૧૯૮૫ની સાલમાં શ્રી શીવજી નથુ છેડા મુંબાદ્યો પોતાના વતનમાં આવેલા ત્યારે અચાનક ગામમાં બિરાજતા એક સાધીણતું, કુતર્ણ કરવાથી સ્વર્ગમન થયું. તેઓઓની રમશાનયાત્રાના જરદાર વખતે વ્યવસ્થા જાળવવાનું કાર્ય શ્રી શીવજીભાઈએ માયે લીધું; અને આ પ્રસંગ પરથી જ તેમને એકાદ મંડળ રચી આમ પ્રવૃત્તિએ ઉપાડી લેવાનું મન થયું. તેઓ જ્યારે મુંબાદ્ય પાછા ઇર્યા ત્યારે આ વાત પોતાના શેડ શ્રી લખમશી લીમશીને કહી. શ્રી લખમશીભાઈએ તેમની આ વાતને ખૂબ પ્રેતસાહન આપ્યું; અને સર્ગસ્થ શ્રી મોનલ મુરળ સાથે મુલાકાત કરાવી આપી. આ બન્ને સેવાની ધરણનાણ અને સુધારક દિવના યુવાનોની પ્રયત્નથી અને શ્રી ખીમજી માઝથી ભુજપુરીઓની દોરવણી દ્વારા, સંવત ૧૯૮૪ના કારતક સુહ ૧ ને ખુદવાર તા. ૨૬-૧૦-૨૭ના રોજ, મુંબાદ્યમાં લેખર પરેલ મુકામે, 'શ્રી પત્રી વીશા એશવાળી જૈન હિતવર્ધક સમાજના નામથી આ સંરથાનો જન્મ થયો. સમાજના હિતોચુંએની પહેલી સભા' તા. ૨૧-૧૧-૨૭ના દિવસે જોકાવવામાં આવી, નેમાં એકનીસ ગૃહસ્થોએ હાજરી આપી હતી. બંધારણું આણું સ્વર્પ તૈયાર કરવામાં આણ્યું અને કાર્યવાહકોની ચૂંણણી કરવામાં આરી. આ સંરથા સ્થાપવા માટે યુવકોને પ્રેતસાહન આપી તેમના ઉત્સાહમાં અભિવૃદ્ધ કરનાર, સમાજના જન્મહત્તમાં શ્રી લખમશી લીમશીને પ્રથમ પ્રમુખ તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા. ટૂંક સમયમાં જ સેવાની ધરણનાણ પચાસેક સભાસદો મેળવવા સમાજ જીવણાણી બન્યું.

માંદાની માવજતની ચીને :—

સમાજના ઉદ્દેશો અને બંધારણની રૂગના બાદ તુલતમાં જ સમાજે સેવાના પ્રથમ પગથીઆ તરીકે "માંદાની માવજતની ચીને" વસાવવાતું નક્કી કર્યું. આમાં અળથીના લેપના ઉષ્ણા, લેપના ઉપયોગ માટેના કષાસના બંડલો, રાહતું પ્રાસ્ટર વિગેરે ચીને પહુંચ કિમતે વેવના માટે હેશમાં મોકલવામાં આવી. રાહતની દ્રષ્ટિએ જેતાં એ ચીને ગામમાં ખૂબ આશીર્વાદ રૂપ નિવઠી. વળી આ ચીનેથી ગામને આર્થિક લાભ પણ થયો. આ ચીને ખરીદવા માટે દુષ માઈલ દૂર આવેલ મુંદ્રા શહેરમાં જવું પડતું તથા ઐસા વહું આપવા છાં તે ચીને સમયસર મળવાનો કોઈ સંભવ ન હતો. આવી સ્થિતિમાં સમાજની આ પ્રવૃત્તિ કેટલી ઉપયોગી હતી તે સહેજ સમજ શકાય એમ છે. માંદાની માવજતની ચીનેમાં ખીંચું ખાતું "ડિપોઝિટ રાખી આપવાની વસ્તુઓ" તું શરૂ કરવામાં આવ્યું. તેમાં ગરમ પણીથી શેક કરવાની યેવી, સંડાસ, મૂદ્રાઓ, હવા પાવાની કોઈલીઓ, દૂધ પાવાની શીથીઓ, ધર્માભિષ્ટરો, બનાતના છાતીઓ બાંધવાના પાયાઓ, જાડા તથા પિસાઅ ઉનારવાના સાધનો, કાન ઘોવાની પિચકારીઓ, ધાવણ બેંચવાના બેસ્ટપણો, કાળા ચસમા વિગેરે માંદાની માવજત એગે ઉપયોગી થાય એવી ચીને વસાવવામાં આવી. ગામડા ગામમાં આ સાધનો કેવા ઉપયોગી અને આશીર્વાદિપ નિવઠે છે એ યોડું જ જણાવવું પડે એમ છે? સમાજના માવજત ખાતામાંની વસ્તુઓ કોઈ પણ જરૂરીઆતવાળાઓને નોઈતી હોય તો તેને વિના ડિપોઝિટ કે વિના મૂલ્યે આપવાની વ્યવસ્થા પણ કરવામાં આવી હતી. સમાજની આ પ્રવૃત્તિ આજ પણ ચાન્દુ છે.

પાણીનું પરબ્રા :—

તા. ૧૦-૩-૨૮ ની સામાન્ય સમામાં સમાજના પ્રગતિદર્શક ખીન પગથીઆ તરીકે "પાણીના પરબ્રા"ની વ્યવસ્થા કરવાતું નક્કી થયું. પગથી કારાધોઢા રસે ભુજપુર જતા મુખ્ય રસ્તા ઉપર અને કોઈ નાદીની પૂર્વ દિશામાં એક માઈલ પર આ પરબ્રા ઐસાઉવામાં આવ્યું. આ પરબ્રા કોઈપણ જતની મજબૂત વ્યવસ્થા વગર છેલ્લા ચારપાંચ વરસોથી યોડાક ગૃહસ્થોના સહુકારે ચાલતું હતું. સમાજે તેને માટે જુદું દુંડ કરી, તેની વ્યવસ્થા પોતાને હસ્તક લીધી. શરૂઆતમાં ત્યાં કાચી જુંપડી બાંધવામાં આવતી. આજ તેની જરૂરાએ પાડું બધિલું વિશ્વામરથળ છે. જ્યા વર્ષના લગભગ પાંચેક મહિના સુધી સંખ્યાબંધ તૃપતુર પ્રવાસીઓ પોતાના આત્માને સતોષે છે. તેમજ રાત્રિને વખતે પાણીથી ભરેલ કુંડીઓથી અસંખ્ય મૂંગા પ્રાણીઓને લાભ મળે છે. પરલાના પાણી માટે બજુ દૂર જવું પડતું હોવાથી સમાજે વિશ્વામ સ્થળની બાળુમાં એક દૂવો પણ જોદાવેલ છે. તેમજ તેની બાળુમાં સારો ધયાદાર ગૃહો ઉછેરવામાં આવ્યા છે. એટલે પ્રવાસી એ કદી વિસામો લેગના લોભને રોકી શકતો નથી. શરીત અને આલ્ફાલ્ફનાની વાતાવરણુંને કારણે તેનો અર્ધો થાક સહેજ ઉત્તરી જય છે, વિશ્વામ સ્થળ તેમજ દૂવો બાંધવા માટે ગામના સ્વાં. શેઠ શ્રી. કેશવ ખીમરાજની વિધવા બાઈ પુંજાએ ઇ. ૫૫૦ ની ઉદ્ઘાર સહાય તેમના પતિથીની સમરણુંજલી જાળવના માટે આપેલ છે.

વાંચનાલય :—

સમાજની તા. ૨-૫-૨૮ ની સમામાં ગામમાં એક વાંચનાલય તથા પુસ્તકાલય શરૂ કરવાતું નક્કી થયું. આજના જમાનામાં સંસ્કારી સાહિત્યની યોગાક નેટલીજ જરૂરીઆત હોય છે. ઇન્દ્રિયાભના પ્રદેશોમાં ચાલતા વાતાવરણથી માહિતગાર રહેવા માટે વર્તમાનપત્રો : એ મુખ્ય સાધન તરીકે સર્વાતુમતે સ્વીકારાયા છે. સામાજિક, વ્યાપારિક, હુનર ઉદ્યોગ, આરોગ્ય, વિજ્ઞાન, બાળસાહિત્ય, નૈતિક તથા શૈક્ષણિક બાખતોથી ગામવાસીઓ માંડેતગાર રહે એ આશાયથી સમાજે શરૂઆતથીજ વિવિધ સાહિત્ય પીરસતા ઉચ્ચ ફાટિના

હેઠે, સૌતાહિક, પાલિક તથા માસિકો મંગાવતાનું શરૂ કર્યું હતું; અને આજ પણ વિવિધ સાહિત્ય ગીરસતા ઉચ્ચય કોટિના સામાયિકો સારી સખ્યામાં મંગાવતામાં આવે છે.

પુસ્તકાલય :—

વાંચનાલયની સાથે સાથે આમનિવાસીઓને તેમની કુરસહના સમયે આવશ્યક વાંચનાં લાંબ ભેદ અને તેમની માનસિક શક્તિ ખીસે, એ હેતુસર સમાજ તરફથી એક નાનકડું પુસ્તકાલય પણ શરૂ કરવામાં આવ્યું. સારુ વાંચના અચ્ચગણ્ય લાંબો હોઈ તે દરેક શિક્ષિત મનુષ્ય માટે જરૂરી આતને પહોંચ્યી વળવા સમાજ તરફથી શક્ય તેટલા પ્રયત્નો કરવામાં આવ્યા છે. આ વિભાગની ઉપયોગીતા પીછાણીને સંવત ૧૯૬૭ માં સ્વરૂપ શ્રી ભોગરાજ રણશ્રીના વિહૃળી વિધવા બાઈ પાનબાઈ તરફથી પોતાના પતિનું પૂજ્ય સમરણ જણવવા શ. ૫૦૦૦ની રકમ અર્પણું કરવામાં આવી છે. એટસે આ વિભાગનું નામ 'સ્વરૂપ ભોગરાજ રણશ્રી રનારક પુસ્તકાલય' રાખવામાં આવ્યું છે. આને આ પુસ્તકાલયમાં વિવિધ રસોપણું કંઈ ૧,૮૫૦ પુસ્તકો છે. આ વિભાગને હજુ પણ વિસ્તૃત કરતાની અમારી ઉમેદ છે,

પ્રેત ભોગન ત્યાગ :—

આમ સુધારણાની સેવાભાવી પ્રવૃત્તિ ઉપરાંત સમાજે એક સામાજિક કાર્ય પણ ધર્યું હતું. તા. ૨૫-૧૧-૨૬ ની સભામાં સમાજે 'પ્રેત ભોગન ત્યાગ' ની પ્રવૃત્તિ ઉપાયું લેવાનું નક્કી કર્યું. કોઈ પણ વ્યક્તિના અવસાન બાદ તેના વારસો તરફથી આખા ગામને મિથ્યાનાનું જમણું આપવામાં આવતું; અને આવા ભોગનો પાછળ મોટી રકમનો ખર્ચ કરવો પડતો. એટલું જ નહિં. પણ આ એક સામાજિક કંગ નેતૃત્વ ગણ્યાતું. એટસે શક્તિ વિનાના ભાઈઓને પણ આ ભોગ મને કે કમને ઉપાડવાની કંગ પડતી. પરિણામે સખ્યાખંધ કુદુરો કરજના ભોગ નીચે દ્વારાયકા જ રહી જતા આ અનિષ્ટને દૂર કરવા સમાજના ડેટલાક ગૃહસ્થોએ પ્રેત ભોગનમાં ભાગ ન લેવા પ્રતિસ્તા કીધી. ઉપરાંત સ્થાનિક મહાજન કે કે આવા ભોગન સમારભોગનું સંચાલન કરતું. તેના ઉપર પણ એ કુરુદિને ખંધ કરવા વિનાંતી કરવામાં આવી, મહાજનને તેનો સ્વીકાર કરી આ કુરુદિને ખંધ કરવા આત્મી આપી. આ રીતે સુમાજિક કુરુદિને જડમુળથી ખંધ કરવાની પ્રવૃત્તિને સર્વાંગી સંઝણતા મળી.

પાણીની સરગવડ :—

સમાજનો એકજ ઉદ્દેશ સેવા કરવાનો છે. એટસે સમાજ સેવા કરવાની દરેક પ્રવૃત્તિનો પોતાની રીતિં અનુસાર રવીકાર કરતું આવ્યું છે. સંવત ૧૯૬૨ ની સાલની એક સભામાં સમાજે ગામમાં આવતી અને ગામમાંથી જતી જનોના માણસો માટે પાણી પીવરાવવાની વ્યવસ્થા કરવાનું નક્કી કર્યું. સમાજની આ પ્રવૃત્તિ આજ પણ ચાલુ છે, સાથે સાથે સમાજ તરફથી મોટર રટેન્ડ પર બસના સમયે પણ પાણીની વ્યવસ્થા કરવામાં આવે છે.

શિક્ષણ ક્ષેત્રે :—

ગામમાં હરાયારી, મહાજન હસ્તકણી પાછણાળા, તથા બીજી ખાનગી શાળાઓ ચાલુ હોતાં, સમાજને એ દિશામાં સ્વતંત્ર પ્રવૃત્તિ કરવાની વધારે જરૂર પડી ન હતી પણ ચાલતી શાળાઓનું શિક્ષણ ધોરણ કેમ, સુધરે તેની તકેદારી રાખવાનું સમાજે જરી. રાખ્યું, તેમજ આચિંક જરૂરીઆતમા પણ સહાયતા આપવાની કોશીય કરી નેમાં મહાજન હસ્તકણ ચાલતી પાછણાળાને કોરી ૧૦૦૦૦ ની સહાય આપવાનું તારીખ ૩૧-૧૨-૨૬ ની સભામાં નક્કી થયું. તદ્વારા એ રકમ મહાજનને આપવામાં આવી. પરંતુ મહાજન

હરસ્તકની પાઠશાળામાં લાખો સમય ચાલુ રહી શકી નિં એટલે તેજ અરસામાં ગામનાજ મેં જિસાઈ અને કેળવણી પ્રિય કાર્યકર થી. દુંગરણ લાભણ કાપડીઓએ એંદ શાળા યોડા સમય માટે ચાલુ રહ્યી પણ તેમને ધંધાર્યે ખાલારગામ જવતું થવાથી અને ગામમાં તે વખતે થીજુ કોઈ સારી શાળા ન હોવાથી ગામના બાળકોનું શિક્ષણ નથાયું પડશે એ ભયથી એનો વહિવટ થી. શીવળ નથું છેડા તથા થી. ટોકરણી લાભણ કાપડીઓએ પોતાના હરસ્તક લઈ લીધો; અને એ શાળાને "વિનય મંદિર" એવું નામ આપ્યું. ત્યાર બાદ સમાજને એ પ્રવૃત્તિ સંભાળી લેવાની વિનંતી કરવામાં આવી, એનો સમાજને સહાર્ય રીકાર કર્યો, અને સંવત ૧૯૮૮ ના દ્રાગણું વહ ૧૦ ને ગુરુવાર તાર ૧૨-૩-૧૯૪૨ ના દિવસે કર્યું સમાધોધાનિવાસી સ્વરૂપ બાંધાર થી. વીરણ ડાલ્ખાભાઈના વરણ હરસ્તે સહરણ શાળા ખુલ્લી મૂકાઈ.

સંવત ૧૯૮૮ નો લીપણું હુકાળા :—

સંવત ૧૯૮૮ માં કર્યું પર અનાવુણિને કારણે હુકાળાના ભયાનક એણા ઉત્તર્યાનાં પણુંએ અને ગરીબ તથા મજૂરી પર આજુવિકા ચલાવતા માણુસોને રાહતની જરરીઆત ડબી થઈ, સમાજ સૌની વહારે ધાયું, નાણા ઢોરોને રક્ષણું આપતા વાડાના સંચાલકોને ઇ. ૫૦૦૦ આપવામાં આવ્યા. ગામના દ્યાગેમી કાર્યકર સહગત થી. લઘમદી કેશવળાએ પોતાના ખર્ચે સર્તા ભાવે અનાજ આપવાનું શરૂ કરેલ તેમાં તેમને રૂ. ૧૦૦૦ ની મહા મોદલવામાં આવી, ઉપરાંત ગરીબ આમવાસીઓને રાહત આપવા માટે સમાજના કાર્યાલયમાં પરીસ ૧૫ એણા ભાવે, દરરોજ અનાજની એક ગુણી વેચવાનું શરૂ કરવામાં આવ્યું, નેમાં સમાજને કારી રૂપાં ૧૦૦૦ ની નુકશાની સહન કરી હતી.

હુકાળા દરમયાન ગામના જનતાને લોકો આરો માત્ર કારી એકના મણુના ભાવે પુરો પાડી શકાય એ હેતુથી, નહેરના પાણીથી વીસ પ્રાણ જમીનમાં જુવારનું વાવેતર કરવાની યોજના ઘડવામાં આવી. પરંતુ પાછળથી, ગામની કેટલીક વ્યક્તિઓએ વ્યક્તિગત રીતે એ જવાબદારી ઉપાડી લેતાં, સમાજને એમાં કશું કરવા નેકુન લાગ્યું.

મજૂરી પર આધાર રાખતા કુદુંએને રાહત આપવા, દરરોજની કારી ૫૦ સુધીની રકમમાં નેટલા સ્વી પુરણો કામે લાગી શકે તેવાને કામે લગાડી, તળાવો, રસ્તાઓ તથા કુવાએ હુરસ્ત કરવાનું શરૂ કરવામાં આવ્યું. આ કામ ૧૪ દિવસ સુધી ચાલુ રહ્યું, નેમાં એકદંદરે ૭૪૧૬ માણુસોને કામ આપવામાં આવ્યું. સુમાને આં કામ પાછળ કારી રૂપણ્યું નો ખર્ચે કર્યો હતો.

એક હુદદ બનાવા :—

સંવત ૧૯૮૮ માં એક હુદદ બનાવ એન્યો. ગામના એક ગૃહસ્થ, સંધરી કાનળ ગાંગળ સામે મહાજને બહિઝાર નહેર કર્યો, અને તેનો અમલ કરવા એટલે સમાજ હરસ્તકની પ્રવૃત્તિઓનો લાભ એ ભાઈ લેવાન પામે તે જોક સમાજને આપહ કર્યો. સમાજને તેમ કરવા પોતાની અનિયત પ્રદર્શીત કરો. એટલે સમાજને મહાજનના નિયમો પાળવાનું લેખિત કર્યાના કર્યું છે એમ જલ્દાની મહાજનને સમાજને પણ બહિઝાર કર્યો. સમાજ મહાજનના નિયમો પાળવાનું લેખિત કર્યાના કર્યું નાના આપે તાં સુધી સમાજની કાર્યપદ્ધતિ પ્રવૃત્તિમાં ભાગ ન લેવાનું ગામવાસી ભાઈએ ને સુચવવામાં આવ્યું. આ વ્યાપતમાં મહાજનને ગામવાસીઓની એક પરિપત્ર પર સહાયો પણ કર્યો હતી. નેમાં ગમરામણું લાવે અનુ ગામવાસીઓ ઉપરાંત સમાજના કેટલાક સભયોએ પણ સરીએ આપી હતી. રથનિક કાર્યાલય તથા સભ્યોના પત્રોમાંથી એવા સમાચારો પણ મળ્યા હતા, કે વિનય મંદિર બંધ થઈ જશે પરંતુ માણુસ નોકરી છોડી દેશ તેમજ કાર્યાલયમાં ચીને લેવા કે વાંચનાલય

૧

પુસ્તકાલયનો લાભ તેવા હેઠળ આવે. આવી વિકાસ પરિસ્થિતિમાં પણ સમાજે મહિમતા જાળવી, પોતાના ઘણેય અનુમારની પ્રગતિઓ ચાલુ રહ્યી.

સમાજને મદાજનાં એ અન્યાયી અર્થાત્તાર સામે માટું ઉચ્ચક્યું. ગામવારીઓ જોગ-ખડાર પાળવામાં આવેલી પત્રિકાને ઉપરથી મહાશનના નવ આગેવાનોએ સમાજના આઠ કાર્યક્રમોએ ઉપર મુંદ્રા કોઈ માં ફોરન્ડારી કાયદાની કલમ નં. ૨૦૪ મુજબ, અહંકારી થવા અદ્વિતો દ્વારા કેમં ન માંડવો તેના કારણો અતાવાની નોંધીએ કાયદાની અરજી ફાખું કરી ને અરજી નામંજુર થવા પામી. તે સમય દ્વારાના મદાજને પોતાની પાડશાળા પણ શરૂ કરેલ, તેવામાં મદાજનના કાર્યક્રમોમાં મતભેદ પડ્યો. આપરે આ આવી પ્રકરણનું સુખદ સમાચારન કરવા અડારગામના લચાદ પંચો નીમવામાં આવ્યા. સમાચોધાવાલા સ્વ૦ રાવઅણાડુર શેડારી વીરજી ડાઢાલાઈ, છશરાવાલા શેડારી ભવાનજી મુરજી, બોરારાવાલા શેડારી ગણુભાઈ મુરગ તથી ભુજપુરવાલા શેડારી ભવાનજી ઉમરથી બેદા ના અનેદા લચાદ પંચો ખૂખજ શ્રમ ઉદ્ઘાતનો સુખદ અંત આણ્યી અમને આભારી કર્યા.

૨૩. વેલખાઈ સેવાગૃહ :—

સમાજનું વર્ષોં સુધી મંત્રીપદ સંભાગનાર અને હાલના પ્રમુખ શ્રી. શીવજી નથુ છેડાના ધર્મપત્નીના સ્વર્ગમન બાદ તેમના સ્મરણાયે એક દુંડ તેમના સ્નેહીઓ અને સંખ્યાઓ પ્રાસેથી ઝેક્કું કરવામાં આવ્યું; અને ને રકમ શ્રી પત્રી જૈન કન્યાશાળાને સ્વર્ગસ્થના નામનું પુસ્તકાલય શરૂ કરવી માટે આપવામાં આવી. શ્રીવજુભાઈએ પોતાના સ્વ૦ ધર્મપત્નીના સ્મરણાયે એક મકાન કે ને આને “૨૩. વેલખાઈ સેવાગૃહ”ને નામે ઓળખાય છે; અને કેનેદો ઉપયોગ સમાજના કાર્યક્ષમ્ય તથા વિવિધ પ્રગતિઓ માટે થાય છે તે. તુથા કુદ્રી ૨૦૦૦૦ એક કોરી બેણાર સમાજને અર્પણ કરી છે.

માંધવારીમાં રાહત :—

સંવત ૨૦૦૧ની સાલમાં કચ્છમાં અસદ્ધ મોંધવારી વધી પડી, સમાજનું એ દિશામાં ધ્યાન હોરાયું; અને એક રાહતપીડી શરૂ કરવાનું નક્કી થયું તેમાં કોઈ પણ જાતના બોહલાવ કે પક્ષાપક્ષી વગર દરરોજ માણુસ, દીઠ એક પાઠવી અનાજ પડાર આવે વેચાણ કરવામાં આવ્યું, આ પાછળ સમાજે કોરીનો ૧૩૭૦૦ ખર્ચ કર્યો હતો.

સંવત ૨૦૦૩ ની સાલમાં દ્રી અનાજની મોંધવારી ખૂબ વધી ગઈ ગરીબ માણુસોને માટે અનાજ ખરીદ્યું પણ સુસ્કેલ બન્યું એટલે રાજ્ય તરફથી ને અનાજ મળતું તેમાં દર સાધ દીઠ કોરી પાંચ તુકડેસાની સહન કરી, ગામવારીએ આપવું એમ સમાજે નક્કી કર્યું. તેમજ જાતિના ખરી જરૂરીઆત્માળા વીસ કુદુએને તેમનો માસીક કવોટા વિના સુલ્યે આપવાનું હશવામાં આવ્યું, આ રીતે સમાજ કોરી ૨૩૭૦૦ની વધુ રાહત ગામવારીએ આપી શક્યું હતું.

ધર્મશાળાનો વહીવટ :—

ગામમાં એક પણ ધર્મશાળા ન હોવાથી તેની ખાસ જરૂર હતી. સ્વ૦ શેડ લખમશીં કેશવજીના પ્રયત્નોથી એક ધર્મશાળા ગામના વથાણુમાં સને ૧૯૩૦ માં બાંધવામાં આવી. તેમાં થોડા જરૂરી બાંધી તેનો ઉપયોગ જૈનોપયોગી કાર્યો માટે કરવામાં આવતો, બાકીનાં નિશાળ ભાગનાં સાર્વજનિક કાર્યો માટે ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. ધર્મશાળાના જૈનોપયોગી વિભાગના વહીવટકર્તાઓએ તેનો વહીવટ સંભાળી કેવાનું નક્કા કરવામાં આવ્યું, હમણું પણ જ્ઞાન એનો વહીવટ સંભાળી રહ્યું છે. આ ધર્મશાળા સાચેના હવાડાની વ્યવસ્થા પણ સમાજ કર્યું રહ્યું છે.

સતકાર સમારંભો :—

સમાજ યોગ વ્યક્તિગ્રૂપનું ચોણ્ય સન્માન કરવાનું પણ કરી ભૂલ્યું નથી. શિક્ષણના ક્ષેત્રમાં આગળ વધી સ્નાતક થનાર શી. કુમુહચંડ ચાંપણી છેડાનું બી. કોમ થવા બહલ, તથા શી. શીનાલ રામજી ઘરોડનું પણ બી. કુમ. થગાખલ, તેમજ કુ. કસુરનભેન વિશનણ રામજીનું પત્રીના પણેલા મહીલા મેટ્રોફ્યુન્ડ થવા બહલ સન્માન કરવામાં આવ્યું હતું. કેળવણી પ્રત્યે આહુર દાખવવા તથા શિક્ષણમાં આગળ વધતા થુબક થુબતીઓને ઉત્સાહિત કરવા, સમાજ આવા સમારંભો યોજને છે. ગામના વિદ્યાર્થી તથા વિદ્યાર્થીનીઓને પુસ્તકો કું અન્ય મદહની જરૂર પડે ત્યારે સમાજ તેમને તે પણ આપે છે.

સમાજના સ્થાનિક કાર્યકર્તા શી. બીમજી નેવત ઘરોડ, લાંબા સમયે મુંબઈ આવેલ હોઈ, તેમની સેવાઓની કદર કરવા તથા તેમના પ્રત્યે સન્માનની લાગણી વ્યક્તિ કરવા, એક સતકાર સમારંભ યોજવામાં આવ્યો હતો. શ્રીયત બીમજીભાઈ વર્ષોથી નિઃસ્વાર્થભાવે સમાજની સ્થાનિક સર્વે પ્રવૃત્તિગ્રૂપનું સંચાલન કરતા આવ્યા છે અને કરે છે. તેઓ કર્મજતીર મંજુમાં ભડેખર વિભાગમાંથી ચુંટાઈ આવેલ સભ્ય છે, તેમજ લાંબમાં મુંદ્રા તાલુકા એન્નેસ સમિતિના ઉપ-પ્રમુખ પણ છે, તેમનું ચોણ્ય સન્માન કરી સમાજને તેમની સેવાની કદર કરી હતી.

ઉપરાંત ગામના વચોવાધ્ય, સેગાલાવી, પીડ કાર્યકર શી. નરશી નેશાંગ મુંબઈ પદ્ધતાને તેમની મૂડ પ્રવૃત્તિઓ બહલ અભિનંદન આપવા એક સમારંભ યોજવામાં આવ્યો હતો. શી. નરશી નેશાંગ ગામનાં એક પરોપકારી સંજગ્નન છે, તેમણે એક વિશાળ સાર્વજનિક ધર્મશાળા બંધાવી છે; કે ગામનો સારા પ્રસર્જોએ અતી ઉપયોગી થાય છે. તેઓ નિખાલસ દિવિના અને આનંદી સ્વભાવના છે. સમાજને તેમનો સતકાર કરી, આમચરણીઓની તેમના તરફની ભવી લાગણી વ્યક્તત કરી હતી.

પ્રવાસીઓ માટે વ્યવસ્થા :—

સંવત ૨૦૦૩ ની સાલમાં આપણી જ્ઞાતિના છાત્રાલય, શા. હી. બો. એન્ડ સન્સ શી. ક. વી. એ. જૈન એડિઝનના વિદ્યાર્થીઓ જ્યારે કચ્છના પ્રવાસે આવ્યા હતા, ત્યારે પત્રી આવતા, સમાજ તરફથી તેમની દરેક સગવડ સાચવવામાં આવી હતી. તેમના કાર્યક્રમો જેવા માટે ગામ વાંકીના ભાગકો તથા બાલિકાઓને આમંત્રણ આપવામાં આવ્યું હતું; અને તેમના માટે ભોગન પ્રબંધ પણ કરવામાં આવ્યો હતો. એં પાછળ સમાજને ઇપટ્ટું ઢારીનો ખર્ચ થયો હતો. તે સિવાય ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદના વિદ્યાર્થીઓ-વિદ્યાર્થીનીઓ અને અધ્યાપકો પત્રી પદ્ધતાના, સમાજ તરફથી તેમનો ચોણ્ય સતકાર કરવામાં આવ્યો હતો. તેઓએ આમસદ્ધાઈ તથા કાતણુંનો કાર્યક્રમ યોજયો હતો. સમાજની પ્રવૃત્તિગ્રૂપનું નિરીક્ષણ કરી તેમણે સતોષ વ્યક્તત કર્યો હતો. તેમજ અન્ય ગામોના વિદ્યાર્થીઓ પણ પર્યાટને આવે છે ત્યારે સમાજ તરફથી તેમના માટે ચોણ્ય વ્યવસ્થા કરવામાં આવે છે.

અનશનવૃત્તધારીઓ :—

સમાજના મુર્ખાંડી, પરોપકારી, દ્યાળું અને સાંતપુરુષ સમા શી લખમરી કેશવળુંને સંવત ૨૦૦૩માં અનશનવૃત્તની આડરી અને મહાન પવિત્ર તપશ્ચર્યા આહરી, ૨૮ દિવસના અંતે આ નશ્ચર હેઠળો અંત આણ્યો. તે પ્રસરે સમાજના વાણું સભ્યોને ખાસ વ્યવસ્થા માટે દેશમાં મેડિકવામાં આવ્યા હતા. તે સિવાય શી. વજરાર કચ્છના સુપુત્રી કુમારી મળ્યીયાઈના અનશનવૃત્ત વખતે તથા શી ભારમલ મળ્યુશીના અનશનવૃત્ત વખતે તેમજ રંધા. આડ કોઈ સંપ્રદાયના આર્યાંક મેધાર્થ સ્વામીના અનશનવૃત્ત વખતે સમાજને યથા ચોણ્ય વ્યવસ્થા કરી હતી.

કાપડીઓ રોડ અને વૃક્ષ ઉછેરણ:-

ગ્રામસુધારણાના કાર્યમાં એક ગામને અન્ય ગામો સાથે સાંકળતા વ્યવહાર માર્ગેની સુધારણા અભિસ્થાને છે પત્રી થી લાખાપુર તરફ જતો રસ્તો એક અગત્યનો માર્ગ છે. મોટર સ્ટેન્ડ. અરોક્ટવાડી તથા શ્રી ગાંધી વિદ્યાલયનું નવું મદાન આ માર્ગ પર આવેલ છે. આ રસ્તો ખાડા ટેકરવાળો, વાંકાચુડો તથા નહેણાઈમાં એછે. હોવાથી તેની સુધારણા કરવાની અલ્યંત આવસ્યકતા હતી. આ રસ્તો વાહનઅવલાદને સમગ્રભર્યો થાય એ હેતુથા તેને સારી રીતે બાંધી વીસ ગજ પહેણો કરવામાં આવ્યો છે. આ કાર્ય પાછળ થયેલ કોરી ૧૦૪૫નો ખર્ચ શ્રી ટેકરસી લાલજી કાપડીઓ તરફથી આપવામાં આવેલ છે. આમ સુધારણા તથા સેવાના દરેક ક્ષેત્રમાં તેમની સાધ્ય રહી જ છે તે માટે ગામ તેમનું આભારી છે. તેમના પ્રત્યેના સન્માનની લાદાણીને કારણે આ રસ્તાનું નામ 'કાપડીઓ રોડ' રાખવામાં આવ્યું છે. આ રસ્તાને વિસ્તૃત અનાવવા પોતાના જેતરોની જલ્દીન વિનામુદ્દે સમાજને અપ્રેષ્ય કરનાર ૧ ક્રેશર શીનસિંહજી વેરસાલજી ૨ ક્રેશર વિરમજી ચાંદલજી ૩ શા. લાલજી ભીમશી ૪ વાંકીના ખોજન અભદુલા દ્વારા ૫ શા. ટેકરસી લાલજી તથા શ્રી પત્રીના જાડેજાન ભાયાતોનું સમાજ હર્દિક આભાર માને છે.

દ્વારાણુદો હવાડો :—

ગામની પદ્ધતિમાં આવેલી નદીમાં દક્ષિણ આણુએ આવેલ હવાડો, 'દ્વારાણુ હવાડો' તરીકે એળખાય છે. તે શ્રીયુત લાધા દાણી તરફથી બાંધવામાં આવેલ છે. લાંબા સમયથી તેનો વહીવટ તેના કુદુંબીએ તરફથી કરવામાં આવતો હતો. સંવત ૨૦૦૬ની સાલમાં એ હવાડાના વહીવટકર્તાએના વિનંતીપત્ર પૂર્યી સમાને તેનો વહીવટ પોતાને હસ્તક લીધો છે; અને હવાડો ભરવવાની વ્યવસ્થા કરે છે.

ખાદી પ્રવૃત્તિ :—

ગામની ગઢસીસાના ખાદી કાર્યાલયના સંચાલકો ખાહીના વેચાણનું પ્રચારકાર્ય કરવા અને કેન્દ્રો શરૂ કરવા ગામે ગામ દરતા દરતા પત્રી આવેલા. પ્રવૃત્તિને સહકાર આપવા સમાને શા. ૩૩૬૫ની ખાદી ખરીદ કરેલ; અને તેને પડતર ભાવે વેચવાનું શરૂ કરેલ છે.

મેલેરિયા પ્રતિકાર :—

ગામની સીમાની આણુમાંથી જ ખેંગાર સાગરકેમની નહેર વહે છે. નહેર કાચી બાંધિલી હોવાથી અને તે વર્ષના સાતેક મહીના સતત વહેતી હોવાથી, તેના જેજની અસર ગામના સ્વાસ્થ્ય ઉપર થઈ હતી. આ અસરને કારણે મેલેરિયાનો ઉપદ્રવ ગામમાં સતત રહ્યા કરતો હતો. સમાને આ ખાતાના અધિકારીને અરજીએ કરી, આ અરજીએને કારણે રાજ્ય તરફથી ગામની સીમા સુધીમાં નહેરને પાકી બાંધવામાં આવી.

મેલેરિયાના ઉપદ્રવ દરમ્યાન ગામવારીએને તાવની ગોળીએ તથા દંનેકશનો મહીત આપીને સમાને યથાશક્તિ મહી કરી છે. તા. ૨૧-૧૧-'૪૨ થી તા. ૧૮-૧-'૪૩ સુધીમાં ૭૦૪ દર્દીએને તાવ માટે ઉડાયો. તથા ૬૨ દર્દીએને એકદરે ૧૬૫૦ રૂ ગોળીએ આપવામાં આવી હતી. તે સિવાય તા. ૨૧-૧૦-'૪૫થી તા. ૧૦-૧-'૪૯ સુધીમાં ૧૪૮ દર્દીએએ કુદેં ૧૮૩૮ ગોળીએનો લાભ લીધો હતો. તા. ૧-૩-'૪૬ થી તા. ૨૮-૮-'૪૬ સુધીમાં ૬૮ દર્દીએ પાછળ કુદેં ૧૧૭૭ ગોળીએ વાપરવામાં આવી હતી. આ ઉપરાંત અન્ય દ્રુતાએ અવસરો પર સમાને ગોળીએ તથા દંનેકશનો મહીત આપ્યો છે. અને આપી રહ્યું છે.

આમ સર્કારું :-

આપણા ગામડાંગો વિષે એક હરિયાહ ઘણા વખતથી ચાનુ રહી છે અને તે છે અસ્વચ્છતાની પૂ. ગાંધીજી તથા પૂ. સરદાર પટેલ પણ સ્વચ્છતાને ગામડાની પ્રથમ જરિયાત તરીકે બતાવી છે. ગામડાંગોમા ખાસ કરીને જાહેર સ્વચ્છતા તરફ વિશેષ હુક્મદ્વારા સેવામાં આવે છે. ગામની એક જાહેર સરથા તરફથી સમાજે આ કાર્ય પણ ઉપાડી લીધું. પ્રત્યેક શેરીને ત્રણ ત્રણ હિસે સંપૂર્ણ સાંક્રાન્તિક કરવાની વ્યવસ્થા કરવામાં આવી છે, ઉપરાંત ગામના અજાર નેવી જાહેર જર્યાઓ રોજ સાંક્રાન્તિક કરવામાં આવે છે.

હરિજન શાળા :-

વર્તમાન રૌધ્રાના નીજ દ્વારા હરમિયાન પૂ. ગાંધીજીની રહુઅરી હેઠળ અસંહાર અને સવિનય હૃતુનભંગની ચળવળો ઉપાડી રાજ્યાં મહાસભાએ હેશમાં સારી જગ્યાની હતી. મહાત્માજીએ એક નવો પેગામ આપી, ચૌદ સુદ્રાવણા રચનાત્મક કાર્યક્રમની ઘોષણા કરી. એ ચૌદ સુદ્રાઓમાં બીજી પ્રવૃત્તિએ ઉપરાંત અસ્વચ્છતા નિવારણ અને 'હરિજનાધ્વારની પ્રવૃત્તિનો પણ સમાવેશ થતો હતો. પૂ. ગાંધીજીએ આ મહત્વના પ્રશ્ન પર જનમત કેળવવા પ્રચાર આરંભ્યો. તેમના તે વખતના લખાણો અને ભાષણોની અમારા ગામના એક ઉભાના ચુવાન શ્રી ટોકરશી લાલજી કાપડીએ પર હંડી છાપ પડી. તેમણે પત્રીમાં આ કાર્ય આરંભવાનો નિષ્ણયું કર્યો. આ નિષ્ણયના અમલ માટે 'હરિજન સેવા સંધ'ની રચના કરવામાં આવી. આ સંધના આશ્રયે એક હરિજન શાળા શરૂ કરવામાં આવી. સારી નેવી જહેમત ઉદ્ઘાની શ્રી ટોકરશીભાઈએ શાળાના મકાન માટે રંધુનમાં હડું ઉલ્લંઘનું કર્યું. શાળાનું સ્વતંત્ર મકાન બાંધવામાં આવ્યું. સંવત ૨૦૦૩ સુધી આ સંધના જ આશ્રયે આ શાળા ચાલતી હતી. ત્યાર બાદ સમાજે આ આ પ્રવૃત્તિ પોતાને હસ્તક લીધી. સંવત ૨૦૦૭ સુધી આ શાળાનો વહીવટ કર્યા બાદ સમાજના નવા અંધારણને અનુલક્ષણીને, હરિજન બાળકોને શ્રી ગાંધી વિધાલયમાં દ્વારા વખત કરવામાં આવ્યા. આવી રીતે હરિજન શાળાની સ્વતંત્ર પ્રવૃત્તિ કરવામાં આવી હતી.

રાષ્ટ્રભાષા અને પ્રૌઢ શિક્ષણ :-

"કંઈ પ્રહેશમાં 'સહનવાડી' સંસ્થાનું નામ એક અયુગણ્ય શિક્ષણ સંસ્થા તરીકે પ્રસિધ્ધ છે. આ સંસ્થા પૂ. ગાંધીજીના સિધ્ધાંતો અનુસાર બાલ શિક્ષણ, રાષ્ટ્રભાષા પ્રચાર તથા પ્રૌઢ શિક્ષણ નેવી રચનાત્મક પ્રવૃત્તિએ ચલાવે છે. આં સંસ્થાના સંચાલકોએ પ્રૌઢ શિક્ષણ તથા રાષ્ટ્રભાષા પ્રચારના કાર્ય માટે જાણીતા રચનાત્મક કાર્યકર શ્રી. માર્કિન ભાઈ મહેંદ્રાનાને પત્રી મેન્ડલ્યા હતા. શ્રી. માર્કિન કંઈ નિર્દ્દાશ રચનાત્મક કાર્ય સમિતિના મંત્રી છે, રાષ્ટ્રભાષાના તજરૂર છે. કંઈ પ્રહેશમાં રાષ્ટ્રભાષામાં "રલ" થનાર તેઓ પહેલાન છે. એમણે કેળણીવના ક્ષેત્રમાં પણ સારી નામના મેળવી છે. કેટલાક શાળાપદ્યોગી પુસ્તકો પણ, બાળકોને સુવાચ્ય એવી ભૂષણમાં તેમણે રચ્યા છે. આ તકનો લાભ લઈ સમાજે પોતાના 'વિનય મંહિર'નું સંચાલન તેમને હાથ ધરવા કર્યું. તેમણે આ માગણીનો સ્વીકાર કર્યો. શાળાની આથીક બાજુ સમાજ હસ્તક રાખી બાકીનો સંપૂર્ણ વહીવટ તેમને રોંપવામાં આવ્યો. શાળામાં તેમણે જગવિષ્યાત મેન્ટેસની પદ્ધતિ દ્વારા કરી, તે માટેના સાધનો વસારબ્યા. આ ઉપરાંત પ્રૌઢ શિક્ષણ તથા રાષ્ટ્રભાષાના વર્ગી ચલાવી તેમણે ગામમાં સારી જગ્યાની આશી. તેમણે એક શિક્ષક તાદીમ ડેન્દ પણ શરીર કર્યું; કે નેમાં આસપાસના ગામડાના શિક્ષકોને યોગ્ય માર્ગદર્શન આપ્યું. તેઓ પોતે ખાદી કાર્યકર છે અને ગામમાં કાંતણુવર્ગો પણ ચલાવ્યા હતા. પોતાના કુટુંબના નિર્માણ માટે હડત માસિક ૩. ૧૦૦ લાખ પત્રીની નિઃસ્વાર્થ સેવા કરી છે. તેઓએ આહેલ સર્વ પ્રવૃત્તિઓને સમાજે સહભાર આપ્યો હતો. અને તે પ્રવૃત્તિઓ સંખ્યાની નાણાકિય સર્વ સગદો સમાજે કરી હતી.

શાષ્ટ્રભાષા તથા પ્રૌદી શિક્ષણની અગત્યતા સમાને રવીકારી છે. તેને એક આવર્યક પ્રવાહિ તરીકે સ્વીકારી તેના વર્ગેનું સંચાલન કરવા એક સમિતિ પણ નામાં છે. માર્ચ ૧૯૫૩ થી પ્રૌદી શિક્ષણના વર્ગે શરૂ કરવામા આવ્યા છે. શરૂઆત આર જાણ્યો થઈ હતી પરંતુ જુદાએ જુદા સુધીમાં ૧૬ જાણ અકારણનિ મેળવતા થયા છે. આ ઉપરથી હેખ છે કે આ વર્ગો ભર્તિયમાં વધુ લોકપિય થશે.

આભાદી ઇંડિયા:

આમ સુધારણાની પ્રવાહિને વિસ્તૃત કરી, ગામના રસ્તા હુંવા, તળાવોની સુધારણા વુક્ષ ઉછેર દિવાખરી અને વૈદ્યીય રહેણ છેવા અગત્યના કાર્યોને સહેજાઈથી હાય ધરી શકાય, એટલા માટે સંવત ૨૦૦૭થી "શ્રી આભાદી ઇંડિયા" નામનું એક ખાતું જોખવામાં આવ્યું છે. આ ઇંડમાં ઓછામાં ઓછાં સવા ઇપીઓ સુધીની રકમ પણ રવીકારવામા આવે છે, મુખ્યત્વે જન્મ પ્રસંગે તથા લગ્ન પ્રસંગે ઇક્ષત ગામનાં જ. રહેનાર્સીઓ પાસેથી આ ખાતામા રકમ રવીકારવામા આવે છે. સવા ઇપીઓ નેવી નાની રકમ આપનાર વ્યક્તિને તાં થએલ જન્મની તારીખ તથા ભાતી સહિત કાણજભરી નોંધ રાખવામાં આવે છે. આ રીતે આજના સમયમા અગત્યની નોંધ તરીકે ગણ્યાતી જન્મ તારીખની નોંધ રાખી, સમાજ એક અગત્યનું કાર્ય કરી રહ્યું છે.

ખેડુત સંમેલન:

ભારત ખેતી પ્રધાન દેશ હેવા છતાં ખેડુતોની પરિસ્થિતિ સંતોષકારક તો નથીજ. વિદેશી સરકારે પણ આ પ્રશ્ન પર લક્ષ્ય આપ્યું નહોંનું. ભારત આજાદ થનાં આપણે દેશની સર્વોદેશીય ઉન્નતિ માટે વિચારતા થયા. આપણા તાલુકામાં પણ ખેડુતોના પ્રશ્નો પર રાજ્યનું ધ્યાન ખેંચવા અને ખેતી વિષયક સુધારાઓની ચર્ચા કરવા એક સંમેલન ચોજવાનું, સુંદરાના જેણુંના કેંગ્રેસ કાર્યકર્તા ડૉ. વાધજીભાઈ સેલાંક્રિયા વિચાર્યું. ડૉ. વાધજીભાઈ જરીયાના નિષ્ણાત છે અને ખેતીવાડીના પ્રશ્નોમાં ઉડો રસ ધરાવે છે. સંમેલન માટે રથી પસંદગીની વિચારણ થતાં પત્રી પર સૌની પસંદગી ઉત્તરી. સમાજના કાર્યવાહોને પૂછવામાં આવતાં તેમણે પોતાથી બનતો સર્વ સહકાર આપવાની તથા વ્યવસ્થા જાળવાની બાહ્યધરી આપી.

તદ્દુસાર સંવત ૨૦૦૫ ની સાલમાં પત્રી મુખમે એક ખેડુત સંમેલન ચોજવામાં આવ્યું હતું. ગામના યુવાન કાર્યકર્તાની અને સંસ્થાના પેડી તથા દ્રોરી શ્રી ટોકરસી લાલજી કાપડીઓ આ સંમેલનના સ્વાગત પ્રમુખ હતા. સમાધીધા નિવાસી સ્વ. રાવભાઈનું શેઠાણી વીરજ ડાલીભાઈ પ્રમુખથ્યાને હતા. તેમજ મંત્રી તરીકે શ્રી શીવજી નાનું છેડા, ખીમજી જેરત ધરોડ, જાડેજા રઘુનારસિંહ ભગવતસિંહ, સુંદરાના ડૉ. વાધજી સાલંકી, તથા શ્રી માર્કિન રાય મહેતાએ સેવા બળવી હતી. આ પ્રસંગે ગામમાં પાખારેલ સર્વ મહેમાતોની સરભરા સમાજ અને મહાજનને સાથે મળી, સુંદર રીતે કરી હતી, તેમજ સુંમેલાના ચોજકેને અભિનંદન આપ્યા હતા.

અશોકવાડી:

પરતંત્રતાની એડિઝોમાંથી છૂટ્યા પછી આપણી સરકારો દેશને મુંજાતા વિવિધ પ્રશ્નોના ઉકેલ માટે મથી રહી છે. સૌથી ઉંડી વિચારણા માર્ગી વેતો માર્ગી ડેળવણીના ધોરણેનો છે. બિદીરશાસી આપણું, શૌભિક જીને વિશેષ મહત્વ આપ્યું, જાળવાદી શિક્ષણ આપી, જવનોપયોગી અનેક કણાઓથી વિસુફુલ.

કર્યા છે. પુ. બાપુજીએ આ ગણન પ્રશ્ના ઉકેલ રહે “પાતાની ડેગરણી” ની ચેતના હેઠળ સમક્ષ મુડી. અથ યોજનામાં ગૃહઉદ્ઘોગો તથા ઐતીને પ્રધાનપદ આપી જીવન વિજાળની ડેગરણીની પણ નોંધાયા કરવામાં આવી છે. “શ્રી પત્રી સર્વોદ્ય સમાજે” પુ. મહાત્માજીના સિધ્ધાતો સ્વીકાર્ય છે અને તેને અનુલક્ષીને તેમની યોજના મુજબનું શિક્ષણ આપવાની ઉમેદ ધરવે છે. અવિષ્યમાં જ્યારે આ યોજના સમય રાખ્યમાં અમલી અને ત્યારે તલકાળ તેને કાર્યાન્વય અનાત્મી શરૂઆત એ ધ્યેયણિંદુને દ્રષ્ટિ સમક્ષ ગરખીને સમાજે ‘અશોકવાડી’ ના રચના કરી છે.

શ્રી ગાંધી વિદ્યાલયના મદદની વાણ્ણુની જરૂરન કે ને આશરે આર વીધા છે, તે સમાજની ભાવીકાની છે. તે જરૂર શ્રી ટેકરશી લાલજી કાપડીએ તરફથી સમાજને લેટ આપવામાં આવી છે. સમાજે તે જરૂરની ઐતીવાડીના ઉપયોગમાં લીધેલ છે. આજ એ વાડી “શ્રી અશોકવાડી” ના નામે ઓળખાય છે. સંવત ૨૦૦૬ માં એની નામકરણવિધી કર્યાના કલેક્ટર શ્રી તુલસીદાસ શેડના શુભ હસ્તે કરવામાં આવી હતી. ઐતીવાડીની પ્રવૃત્તિને એક વિભાગ અનાતી, એનો વિભાગ કરવાનું સમાજે નકદી કર્યું છે. આ વાડી પાછળ સમાજને રૂ. ૬૦૦૦૦ અંકે નવ હજારનો ખર્ચ થયો છે.

બંધારણુની નવરૂપના :—

આજાદીના આદોદાના સમયમાં રાષ્ટ્રપિતાએ આપણુને રાજકિય માર્ગદર્શિન આપવા ઉપરાંત, સામાજિક અને નૈતિક ક્ષેત્રે ઉન્નતિ સંધ્વાની પણ પ્રેરણ આપી. કાળના વહેણું સાથે સંજોગો પદથાપ છે અને પદથાલા સંજોગોના આધીન થવાની કોઈપણ જગૃત સમાજની ફરજ થઈ રહે છે. પુ. મહાત્માજીના સિધ્ધાતો અનુસાર કોમી ખ્યાલોનો ત્યાગ કરી, સર્વ જનસમાજના શ્રેય માટે કાર્ય કરવાનું સમાજે નકદી કર્યું.

તદ્દનુસાર સંવત ૨૦૦૫ માં મળેલ સમાજની ૧૦૧ મી સામાન્ય સભાએ સમાજનું ચાલુ “શ્રી પત્રી વીશા ઓશવાળ કેન હિતવંદેક સમાજ” એ નામ બંધ કરવાનું નકદી કર્યું. નવું બંધારણ ઘડનામાં આવ્યું. નવા બંધારણ હોંણ, સરથાના ધ્યેયનો સ્વીકાર કરનાર, સત્ય અને અહિંસાનો સિધ્ધાંત અપનાવનાર, ૧૮ કે તેથી વધુ ઉંમરતી પત્રી નિવાસી કોઈપણ વ્યક્તિ સભાસદ થઈ શકે એવું નકદી કરવામાં આવ્યું. શ્રી પત્રી વીશા ઓશવાળ કેન હિતવંદેક સમાજ કે ને સંવત ૧૯૮૪ ની સાલમાં સ્થાપન થયેલ અને ને અત્યાર સુધી એજ નામે કાર્ય કરી રહ્યું હતું તે સંવત ૨૦૦૬ના કારતક વીજ ૩૯ ને રવીવાર તા. ૨૦-૧૧-૪૬ થી શ્રી પત્રી સર્વોદ્ય સમાજના નામે કાર્ય કરે છે. સમાજની શાળાનું “વિનય માંદ્ર” નામ પ્રણ બહલીને “શ્રી ગાંધી વિદ્યાલય” નામ રાખવામાં આવ્યું. તે ઐજના નામકરણવિધી કર્ય પ્રદેશ કેંગ્રેસ એડહોક સમિતિના પ્રમુખ શ્રી ગુલાબશાહભાઈ ધોળકાંબાના શુભ હસ્તે કરવામાં આવી. પૂછ્ય. ગાંધીજીના સિધ્ધાતોને નજર સમક્ષ રાખી, અમજનો વર્ચ્યે ભાતુભાવ કેળવી, તેમના સમય જીવનમાં સર્વોદ્યની ભાવના હેલાવી, જનતાની આર્થિક, સામાજિક, શૈક્ષણિક, આરોગ્ય, સંરક્ષણ અને નૈતિક ક્ષેત્રે ઉપયોગી થવાની તથા અમલવાસીએ માટે જીવનની જરૂરિયાતો તેમજ અનુકૂળતાએ માટેના જરૂરી સાધનો પુરા પાડવા, શક્ય તેથી પ્રયત્નો કરવાનો ઉદ્દેશ, સમજે નવા બંધારણથી સ્વીકાર્યો છે.

શાળા માટે મકાનની આવશ્યકતા :—

સંવત ૧૯૮૮ની સાલ સુધી ગામમાં સરકારી, જ્ઞાનગી તથા મહાજન હસ્તકની એમ વિવિધ શાળાએ ચાલતી હતી. મહાજને પોતાની શાળા બંધ કરતાં સમાજને પોતાની અન્ય પ્રવૃત્તિઓની સાથે સાથે કેળવણી વિષયક પ્રવૃત્તિ પણ શરૂ કરવી પડી; અને એમાંથી “વિનય માંદ્ર”ને જરૂર થયો. વિનય માંદ્રને

वहीवर समाज दरतः आवा बाद मात्र वाय महिनाना दुँडा सभयमां ज विद्यार्थियोंनी संपत्ता हेठले
उपर घड़ीयोंनी। “सारा कर्यमां नज़रन आवे तो कर्यकर्तायोंनी क्सोटी सिध्धीये पहुंचती भर्ता”
अे क्लेवत समाजने माटे पाय खड़ी पडी। हेठले विद्यार्थियोंने व्यवस्थित ऐसाडी शक्ति अवुं महान
भण्टुं मुश्केल भन्युं। अहेसे समाजने पोतानी शाळा माटे स्वतंत्र अने समवडतावाणुं महान भाँधानो
निर्णय क्यों। नथु हज़रत वस्ती धरावता गामनी जड़ीआत माटे तथा समाजना वर्षीना कर्ये पर कुण्ठा
चडाववा, तेमज गामनां आगडेनां शिक्षण। साइस अने संस्कृति विक्षाववा, अेक स्वतंत्र महान माटे
दातायो नेम अेक विनति अ अहार पाडवामां अन्युं। समाजना कर्यमां तथा वहीवरी तंत्रमां गामवासीयोंने
विश्वस छोवथा, ए विनतिनो सुंदर जवाह भज्यो। गामनी पूर्व हिशामां आवेल खण्डवाडमां छ नंबरनो
अेक खोट देवामां आव्यो। तेना उपर छ नाना ओरडा तथा अेक सभागृह भाँधवानुं नक्की करवामां आंव्युं।
ओरडाना रा. ५००० तेमज सभागृहना रा. १००० सभी दातायोंना नाम आपवानी शरते स्वीकारवामां
आंव्या। जेमां नीचे जण्णावेत सहगृहस्थोंने उदार सहाय करी हुती।

५०१ रा. रामज भारमलनी दुँडा ५०१ रा. बीरज धेलाभाईती दुँडा। (नवावासवाणा) छा. श्री वीशनज
रामज केशवज, ५०१ रा. धेलाभाई नेसंग, २५१ रा. शामज वेलजनी दुँडा. २५१ रा. रवज सोगपाण,
५०१ रा. भीमज कानजनी दुँडा. १५०० रा. नथु मुरछ दुरपार।

आ सभय दरभियान, पत्री महाजन तरक्की अेक शरती चोजना करवामां आवी। गामनी पूर्व हिशामां
ज धर्मवाडाना उपयोग माटे अधिक छ नंबरनो खोट महाजननी भालीझीनो छे। समाजना खोटनी अद्वीमां,
ते खोट महाजने समाजने आपवानी ओहर करी। आ ओहर अहव समाजे, महाजननो तेमना आवा
सहजार अहज आआर मान्यो; अने अने परस्पर आतुआव वधारवाना अने गामनी विनति करवामां सहजार
आपवाना चिन्ह तर्हे गएयो। समाजे महाजननी आ ओहरनो स्वीकार क्यों।

जमीन लेट :—

समाज आ खोट उपर भाँधकाम शर करे ते पहेलां, अेक आने अगत्यनो अनाव भन्यो। गामनी
दृक्षण हिशामां अने मुहन जवाना राजमार्ग उपर आवेल खेतर छिशावाणामां खोटा वेचवामां आव्या।
गामना जुदा जुदा गृहस्थोंने तेमांथी पोतानी जड़ीआत प्रभांछे खोटा लाधा। तेआमांना श्री भीमज केवते
पोताना ए नंबर, श्री दुंगरशी पदमर्शीयो ए नंबर, श्री नेहाभाई नांगशीयो ए नंबर, श्री शीभज भोजसुसीयो
ए नंबर, श्री दामज नेहाभाईयो ए नंबर, अने श्री रामज उडेडा मुरछयो ४ नंबर तथा श्री टोकरसी
लालजयो आशरे ४ नंबर जमीन समाजने अर्पण्यु करी। तेमज जे विनय महिरतुं भाँधवा धारेलुं महान
छिशावाणा खेतरना खोटामां भाँधवामां आवे; विनय महिर साये अन्य छोटपिण्य व्यक्तितुं नाम जेहवामां
न आवे अने जड़र जण्णाय तो पू. गांधीजनुं ज नाम जेहवामां आवे ए शरते, श्री टोकरशी लालज छाप-
डीयो रा. १५००० अेक पंदर हजारनी उदार सहाय करी।

नाणुक्तिय लेट अने चोजना :—

आ सिवाय समाजे विनय महिरना महान भाँधकाम माटे वधारे इंड करवानो निर्णय क्यों। इपीआ
अेकनी एवा कुल्ले पचीश हजार हजारी पावतीयो। अहार पाडवामां आवी। तेमांथी इपीआ पांच हजार
हजारमना आपवामां आव्या। आकु इपीआ वीस हजार महान इंड माटे वधाया। श्री टोकरशी लालज कापडीआ
तरक्की करी श्री गांधी विदालयना महान इंडमां ३. २५००० अेक चोवीश हजार लेवी नादर रकम
आपवामां आवी।

આમ સુંદર સહકાર અને મજબૂત પોઠણ મળતો, સમાજે છશવાળા જેતરના પ્લોટોમાં મહાન બાંધવાનું નક્કી હ્યું, સમાજને બેટ મળેલ જરૂરના ખોટો ઉપરાંત શ્રી ગાંધી વિદ્યાલયના મહાનને વિશાળ પટાગણ્યવાળું બનાવવા તથા તેની આજુમાં જેતીવાડીની પ્રવર્તિત માટે અશોકવાડી બનાવવા, કેટલી જોઈએ તેલી-જરૂરન શ્રી ટોકરશી લાલજીએ આપવાની એદુર કરી. મહાન માટે નકરોં તૈયાર કરવામાં આવ્યો. ૨૦૧૬ કુટના ૭ એરડા, મધ્યમાં ૪૦૫૩૦ કુટનો મુખ્ય સભાગૃહ તથા ચારે બાજુ સાત કુટ પહેણી છતવાળા જેસેરી બાંધવાનું હ્યું.

પ્રત્યેક એરડાના રૂ. ૨૦૦૦) એકે વણુ હજાર તથા મધ્યરથ સભાગૃહના રૂ. ૬૦૦૦) એકે ૪ હજાર, તે જરૂર પર નામની તખતી લગ્નાડવાની શરતે, હાતાએ પાસેથી જેવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું, ૪ એરડાએ માટે (૧) શ્રી નરશી તેજપાંડ છશવાળા (૨) શ્રી વીશનગુ રામજી કેશવગુ અને શ્રી શીવગુ, રામજી ધરોડ (૩) શ્રી ઉમરશી ભીમશી ડોરા (૪) શ્રી નરશી મુરજુના સુપુત્રો શ્રી પ્રેમજી નરશી અને શ્રી ટોકરશી નરશી (૫) શ્રી નરશી જેસંગ અને (૬) શ્રી લીલાધર પુરુષો-તમ ચોથાસ્થી એમ પ્રત્યેક રૂ. ૩૦૦૦) એકે વણુ હજાર આપી ઉદારતા દાખલી. તેમજ મધ્યરથ સભાગૃહ પ્રાર્થના મંદિર હોવાથી તેના ઉપર કોઈનું પણ નામ ન આપવાની શરતે રૂ. ૬૦૦૦) એકે ૪ હજાર શ્રી ટોકરશી લાલજી કાપડીઓ, તરફથી આપવામાં આવ્યા, ગામની પૂર્વ દિશામાં સમાજના પ્લોટ ઉપર ને મહાન બાંધવા ધારેલું અને તેના માટે જેસે ગૃહસ્થોએ નામ આપવાની શરતે ઇપીઆ આપેલા, તેમને વિનંતિ કરતા તેઓએ અનદીદ ઉદારતા દાખલી પોતાની નામ આપવાની શરતને જતી કરી.

મહાન પાછળ જહેમત :—

શ્રી ગાંધી વિદ્યાલયના મહાનને ઉત્તિહાસ આપણે સંવિરતર જોયો. ત્યારે મહાનના બાંધકામ સમયે પોતાના દિંમતી સમય અને શક્તિનો બોગ આપનાર વ્યક્તિઓને પણ આપણે ભૂતી શકીએ નહિ. શ્રી શીવગુ નાથુ છેડા જેઓ સમાજના સ્થાપકોમાંના એક છે અને જેઓ સમાજના સ્થાપના કાળથી આજ હિવસ સુધી સહિય સભાસદ છે; તેઓએ સતતે વર્ષ સુધી સમાજનું માનદ મંત્રીનું પદ સંભાળ્યું છે અને પાંચ વર્ષથી પ્રમુખપદ શેખાવે છે. મહાન બાંધકામ વર્ષતે અન્ય કોઈંપણ સભ્ય હજાર રહી શકે એમ ન હોવાથી, તેમણે પોતાની જાહેર, ધંધારી તથા કૌદુર્યિક, સર્વ પ્રષ્ટતિઓ છોડી ધોમપખતા તાપમાં, વહેલી સવારથી મોડી રત સુધી સતત હજાર રહી, ખૂબ પરિશ્રમ ઉઠાવ્યો છે. પાંચ મહિના સુધી પોતાના ધંધા અને કુદુર્યથી વિસુખ રહી, તેઓએ "ને સેવાનું બનની છે તે ખરેખર અપ્રો" છે. વિદ્યાલયના મહાન પાછળ જહેમત ઉદાવનાર ખીંચે ભાઈ છે શ્રી ખીંચું જેવત ધરોડ. સમાજની સર્વ પ્રષ્ટતિઓના તેઓ સંચાલક છે. વર્ષોથી સમાજના સહિય સભાસદ છે. કાર્ય વિચારણા કરનાર કરતાં, સ્થાનિક કાર્યકર્તાને કાર્ય અમલમાં મુદ્દવામાં કેટલી મુશ્કેલીઓ આવે છે, તે તો ગામડાના સ્થાનિક કાર્યકર્તાનાણે છે. સમાજના સર્વ કાર્યોનો અમલ કરવા શ્રી ખીંચુંભાઈ અસીમ મહેનત કરે છે. પોતાના વ્યક્તિગત કાર્યોને છોડી તેઓએ વિદ્યાલયના મહાન બાંધકામ પાછળ ખૂબ પરિશ્રમ ઉઠાવ્યો છે. દિંમતવાળા સ્થાનિક કાર્યકર્તાને અભાવે ધર્યી સંરથાઓ પોતાના ધારેલાં કાર્યો પાર પાડવામાં નિષ્ઠળ નિવંતે છે. સમાજ આવા દિંમતવાળા કાર્યકર મેળવવા બદલ પોતાને ભાગ્યશાળી માને છે.

શ્રી ગાંધી વિદ્યાલયનું મહાન આટલું ભવ્ય, મજબૂત તથા વિશાળ પટાગણ્યવાળું થયું તેનો ખરો પણ શ્રી ટોકરશી લાલજી કાપડીઓને દ્વાળે જાય છે. તેમની ઉદાત ભાવનાઓને મૃત્તિમંત કરવા તેમણે સમાજને ઉદાર, દક્કોને તથા બરપુર જરૂરના બેટ, આપી, તેઓ ચુલ્લ સર્વેદિયવાડી છે.

પત્રને એક આદ્ય ગામ જીવનવાળા. તેમના મનોરથ છે. ગામની ને હરિજનશાળા ચાલતી હતી તે તેમના શુભ પ્રાસનું પરિખ્યામ હતું. હરિજનશાળા રથાપવા તથા તેનું રહ્યતંત્ર મદાન બાંધવા મુટેના પ્રયત્નો કરનાર પણ તેઓ હતા. શ્રી ગાંધી વિદ્યાલયના નિભાન ઇંડ માટે રૂ. ૧૫૦૦૦૦ અને વિદ્યાલયના મદાન ઇંડમાં તેમજ વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ કરવા તેઓઓ તરફથી રૂ. ૨૪૦૦૦૦ ની નાદર રકમ મળી; તેમજ વિદ્યાલયના મદાન માટે રૂ. ૭ નંબર જમીન અને વિદ્યાલયના સભાગૃહ માટે રૂ. ૬૦૦૦ તેમજ આપ્યા છે એ આપણે ઉપર જોઈ ગયા. આઠલી મોટી સખાવતો છતો કોઈપણ સ્થળે પોતાનું નામ ન રાખનાર શ્રી ટોકરશીભાઈને તેમની ઉદાન ભાવનાઓ ખદ્દ ખરેખર ઘન્યવાદ ધર્યે છે.

શ્રી શ્રીવિલભાઈ નેવા નિઃસ્વાર્થ સેવાભાવી, શ્રી ખીમજીભાઈ નેવા હિંમતવાળા રથાનિક કાર્યકર તથા શ્રી ટોકરશીભાઈ નેવા સર્વોદ્યવાદી અને ઉદાર સખાવતો કરનાર સહિય કાર્યકરો મેળવવાં ખદ્દ સમાજ ગૌરવ અનુભવે છે.

શ્રી ગાંધી વિદ્યાલયમાં આને અધીક્ષેપણાના વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસ કરી રહ્યા છે. તેમની સંખ્યા આને ૧૨૭ ના છે. નેમાં ૨૫ ટકા વિદ્યાર્થીઓ મફત રીતો લાભ લઈ રહ્યા છે. વિદ્યાલય રાજ્યના કેળવણી ખાતામાં મંજુર થયેનું છે. શિક્ષકો માટે પ્રોવીડન્ટ, ઇંડની યોજના છે.. ગરીબ, વિદ્યાર્થીઓને મફતી અથવા અર્ધી શીથી દાખલ કરવામાં આવે છે. વિદ્યાલયમાં મેન્ટેસરી પ્રદ્યદત્તિના સાધનો તથા વ્યાયામ માટેના સાધનો નેવાં કે લાઠી, લેણદાર, મગદાળ વિગેરે છે. ને વસ્તુની ઉષુપ હતી તે હવ્યા ઉનશ અને વિશાળ પણ્ણગણ્ણાણું મદાન મેળવવા પણ વિદ્યાલય આજથી ભાગ્યશાળા બન્યું છે. સંમાજની પચીશ વર્ષની કારક્ષાઈ પર આને કણશ ચડ્યો છે અને સમાજ પોતાનું, વર્ષો પહેલાનું, સ્વખા સિધ્ય કરવા ભાગ્યશાળા બન્યું છે.

ઉપસંહાર:

રથાપના કાળથી આજ દિવસ સુધીમાં સમાજને ને વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ ગામના હિતાથે ફરી છે, તેનો ઘ્યાલ આપને આ વિસ્તૃત રજુઆત પરથી આવ્યો હશે. પચીશ વર્ષનાં આંદ્રાભાસ ગાળામાં સમાજને પોતાના ઉદ્દેશ અનુસારની પ્રવૃત્તિઓ આદરવામાં ઘણી અડચણો ઉભો થઈ છે. પરંતુ સમાજના સફ્યોના દ્વારા મનોભળ અને નભેતાને કારણે સમાજ હંમેશા વિજ્યવંતુ નિવર્યું છે. સમાજમાં વહીવર્ણાં રાફય તેઢુલી કરકસર કરવામાં આવી છે. શરદાયતમાં જ્યારે સમાજને રથાનિક વ્યવસ્થા માટે પગારદાર માણ્યુસ "રાખવો પરવડી શકે એમ ન હતું, ત્યારે સમાજના સફ્યોમાંથી ને દેશમાં હોય તેને વ્યવસ્થાપદ્ધતિનું કાર્ય કરનું પડતું પડતું પોતાની નાની નાની પ્રવૃત્તિઓ માટે જ્યારે નાણ્યાંની જરૂર પડતી, ત્યારે ઉત્સાહી સભ્યો પાસેથી જરૂર પુરતાંજ નાણ્યાં ઉધરાવવામાં આવતા. કાઈ રથાથી ઇંડ ત્યારે ન હતું. જ્યારે જ્યારે સત્કાર સમારનો ચોનવામાં આવે છે, ત્યારે ત્યારે તેનું ખર્ચ સમાજના સફ્યો વ્યક્તિગત રીતે પોતે વહેંચી લઈ, સમાજના નાણ્યાંનો શક્ય તેણો બચાવ કરે છે. સમાજે ઘણી પ્રવૃત્તિઓ કરી છે, કરી રહ્યું છે અને ભવિષ્યમાં કરવાની આશા રાખે છે. સૌ રનેલીઓ, શુભેચ્છકો, દાલાઓ, કાર્યકરો અને ગામવાસીઓનો સહકાર હશે લો અવિષ્યમાં પણ પોતાની સર્વ પ્રવૃત્તિઓમાં યજીસી નિવક્ષેપ અને. પ્રલુસીને સદ્ગુણિધિ આપો. અસુ.

(સંબંધ માહિતિના આધારે તૈયાર કરનાર: શ્રી ભાગ્યલુ ટોકરશી શરીવલુ દેલીએ.)